

DOCUMENTS SOBRE LA GUERRA CIVIL A LA SELVA DEL CAMP (1936-1938)

Josep M. Grau i Pujol

En la recuperació del l'autogovern de Catalunya en el primer terç del segle XX hi ha dues institucions cabdals: la primera, la Mancomunitat de Catalunya (1914-1923), amb el lideratge d'Enric Prat de la Riba; la segona, la Generalitat de Catalunya (1931-1939) en el marc de la II República i amb la presidència de Francesc Macià (1931-1933) i Lluís Companys (1933-1940). Tot i els efectes negatius de la Guerra Civil i els enfrontaments ideològics interns, fou un període de canvis que encara avui desperten l'atenció dels historiadors i ciutadania.

Voldríem contribuir en el coneixement del nostre passat amb la publicació de cinc cartes conservades a l'Arxiu Municipal de la Selva del Camp (sèrie de correspondència) datades entre 1936 i 1938. Són de temàtica molt diversa, des de la sanitat fins a l'esbarjo, passant per les comunicacions i defensa militar.

La primera és una petició que fa l'entitat la Defensa Agrària per a utilitzar el local municipalitzat de l'Ateneu a fi de projectar-hi cinema (1936).

La segona és relativa a la necessitat de traslladar de lloc el cementiri per ser massa pròxim al nucli urbà (1937).

La tercera és l'autorització per ocupar el convent de Sant Rafael i transformar-lo en hospital comarcal per trasllat del de Reus (1937).

La quarta missiva és la demanda d'obrir una carretera entre la Selva i Almostrer (1938).

I, en la darrera, es sol·licita ocupar l'ermita de Paret Delgada per a oferir allotjament als treballadors del Camp d'aviació de Vilallonga del Camp (1938).

Apèndix documental

1. Carta que envia la junta de la Defensa Agrària a l'Ajuntament de la Selva del Camp sol·licitant el local de l'Ateneu per a poder realitzar les sessions de cinema atenent la major cabuda i condicions del local darrer

“La Defensa Agrària, entitat cultural y recreativa d'aquesta vila, trobant-se en plena temporada de cinema i degut a l'augment de socis que ha experimentat, al Consistori de vostra digna presidència, sol·licita:

Que per tal de poguer projectar el corresponent programa de cinema durant les festes de l'actual temporada, li sigui concedit el local de l'ex-Ateneu *El Lauro*, avui teatre municipal, ja que les condicions del seu local no són apropiades per aquest espectacle.

Visqueu molts anys,

J. Rosich.

Selva del Camp, 27 d'octubre del 1936

Senyor alcalde de la Selva del Camp (Tarragona)".

[En el paper hi ha el segell de la Defensa Agrària i també és imprès amb el mateix nom].

Arxiu Municipal de la Selva del Camp (AMSC), Correspondència , sign. 6236.

2. Carta de l'alcalde de la Selva del Camp de petició d'un ajut econòmic a la Delegació Estatal contra l'atur a Catalunya per a la construcció d'un nou cementiri més allunyat del casc urbà i a la vegada poder ocupat a la mà d'obra local

"José Segarra Plana, alcalde presidente de la Corporación municipal de la Selva del Campo (Tarragona) en la calidad de tal y en representación del Ayuntamiento, ante vuestra señoría respetuosamente expone:

Que contrariamente a lo que dispone la legislación referente a sanidad de cementerios, tiene Selva del Campo, el suyo emplazado, nada menos que dentro de la población conformando continuidad en las edificaciones de la calle Arrabal de San Pedro y casas de la otra Arrabal, conocida como San Pablo. Este es el cementerio que desde hace más de cien años, es el único que viene sirviendo para la inhumación de cadáveres en este vecindario.

Y si tenemos en cuenta que su censo de población es de 3.000, que la mortalidad oscila en unos 45 anuales y la reducida capacidad superficial del recinto del cementerio, sin esfuerzo alguno comprenderemos que no es posible dejar de hacer remociones de terrenos dentro del período mínimo de 20 años que señalan las leyes. Esto es a todas luces insano y atentatorio a la salud pública. Así lo han entendido todos los Ayuntamientos constituidos de todas las épocas y situaciones, por lo que repetidas veces se ha abordado la cuestión de tal obra, pero todas ellas han tropezado en obstáculos invencibles por las posibilidades económicas del municipio.

Actualmente, si bien subsisten las mismas causas económicas que obstaculizan la realización de necesidad tan sentida como es la clausura del actual, cosa que reclama la higiene y sanidad local y exige sin disculpa alguna la estética urbana, hay que remediar una necesidad tan imperiosa como es la cuestión del paro obrero en la localidad.

Pero si bien es cierto que la situación económica del erario municipal ha sido siempre parecida, nunca ha sido tan necesaria de convertir en realidad lo que hasta hoy no ha pasado de simple proyecto puesto que el paro obrero y en particular en el arte de la construcción, nunca llegó a la gravedad presente, lo que hace que la situación de estos obreros sea insostenible, por lo que urge su resolución de una manera rápida y eficaz, en bien del prestigio y confianza de la revolución triunfante.

El presupuesto ya formado, aunque a grosso modo, para la construcción del nuevo cementerio, asciende a unas 82.000 pesetas y el ayuntamiento de mi presidencia, en

sesión del día 18 del actual[1937], acordó solicitar de la Delegación Nacional contra el paro obrero en Cataluña una prima o subvención como la que autoriza, aunque para fines distintos, el artículo 4º de la Ley de 25 de junio de 1935.

Con la contención de la prima o subvención antes referida, quedaria resuelta de una vez para siempre, la cuestión sanitaria en lo referente al cementerio y de momento la del paro obrero.

Por las razones expuestas a vuestra señoría.

Suplica que, para la sobras referidas, se sirva admitir el presente escrito de petición de subvención o prima del Estado para que, previos los informes que creya oportunos se digne resolver de conformidad en bien de la higiene, del paro obrero y de la causa.

Selva del Campo, veinte de agosto de mil novecientos treinta y siete”.

AMSC, sign. 6327.

3. Carta que tramet l'ajuntament de la Selva del Camp al cap de la vegueria de Reus donant la conformitat per a la instal·lació a a la vila de l'hospital de Reus a causa dels bombardeigs que pateix la ciutat i demanda del trasllat dels refugiats

“L'Ajuntament d'aquesta vila no té cap inconvenient en que s'instal·li l'hospital civil de Reus a l'edifici ex-convent de Sant Rafael, però se us prega com a cap de vegueria, de refugiar els refugiats instalats en l'esmentat ex-convent en nombre de vuitanta-cinc, ja que aquesta població ja té refugiats en altres locals i ja no resta cap altre lloc.

Vostre i de la causa.

La Selva del Camp, 30 de gener del 1938.

Senyor alcalde de l'Ajuntament de Reus”.

4. Carta que envia l'Ajuntament de la Selva al conseller d'obres públiques de la Generalitat de Catalunya per a la construcció d'una carretera que connecti aquesta vila amb la d'Almoster per a millorar les comunicacions i a la vegada reduir l'atur

“Honorable senyor:

L'ajuntament d'aquesta vila, en sessió celebrada el dia 2 del mes que som, acordà dirigir-vos aquesta instància perquè us intereseu en la construcció d'una carretera d'aquesta vila a Almoster, per ésser d'una necessitat i conveniència, que té caràcter d'urgent.

Són dos nuclis que amb tot i les dificultats de comunicacions, mantenen una relació activa i permanent. Pot dir-se que la Selva [del Camp] és el centre on Almoster es proveeix adobs, pinsos i material agrícola, a més es facilitarien les comunicacions

d'aquests pobles amb el gran centre productor de pinsos i ferratges que és la Conca de Barberà.

La distància que hi ha entre aquests dos nuclis de població és de tres quilòmetres, però per comunicar-se per carretera n'hi han dotze, lo que com és natural dificulta les relacions, ja que s'ha d'anar per Reus i Castellvell [del Camp], que fa que en temps moderns com els que estem sigui una cosa tan anticuada que no sembla que es trobem en ple Camp de Tarragona.

Vós sou un autèntic fill d'aquesta comarca i sabem que la coneixeu, esperem tindreu en compte aquesta petició nostra, que vós sabeu és una necessitat.

Visqueu molts anys pel bé de la República i de Catalunya.

Conseller d'Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya [1938]".

AMS, sig. 6328

5. Carta que el cap del Camp d'aviació de Vilallonga del Camp tramet a l'ajuntament de la Selva del Camp per a demanar que els treballadors del mateix es puguin hostatjar a l'ermita de Paret Delgada

Aerodromo de Vilallonga

"Prego vós digneu donar allotjament als portadors de la present a la ex-ermita dintre del vostre terme dita "Paret Delgada".

Són tots ells obrers d'aquest Camp d'Aviació i persones de bona conducta,

Gràcies per endavant, vos saluda.

L'encarregat d'obres.

Senyor alcalde president de la Selva del Camp".[1938] .

AMS, sig. 6328

Article publicat inicialment a la revista *El Pont-Alt* (La Selva del Camp), núm. 116 (desembre 2011), p. 15-17.